

MAGYAR
TUDOMÁNYOS
AKADÉMIA.

Pádasdy-pályamű

Érk. 1885. sept. 29.

XVI.

11

A tervedt szív.

Jelige:

Az örömeik levegőjét
Megtisztítja banat,
A kirajlott bűfelfhökön
Szép szívárvány támad.

Arany.

Pályamű a gróf Nádasdy Tamás fele
juttalomdíjra.

A Kopaszkó szikla ormán,
 Hol a felhők fejtke van,
 Akony mosolyg, s mosolygása
 Píbor veses, színarany.

- Ott a kelő nap sugára
 Legelőször mosolyog,
 Ott a nyugvó nap sugára
 Legeslegtöbbször ragyog,
 Mintha a nap alig vésné,
 Hogy e szikla'ormot lássa,
 Mintha hosszan didőznék
 Ott melótt tőle válna.

Talan' síul, hogyha látja
 Mosolyogni azon ormot,
 Az mely gyakran oly magosa
 Mint egy gondtöl' sétél' homlok,-
 Az mely búsken' dacol az ég
 Villámszűlő' haragjával,
 Felháúzó', vízvölto'
 Durva melek' ostromával,-
 Sa mely mostan' oly bekisen
 Oly meliden' mosolyog,
 S mosolygása' ábrándkeltő,
 Oly magasztos, oly nyugodt.....

Sziklaköves hegyoromnak
 Akutatlan' szentélyiben,
 Mohvirágok, sziklarszáik

Mátalan kölestiben
 Ki az a ki élve tör,
 Fasadatlan a magasba,
 A ki meséi léptevél
 A mely esendét felzavarja?
 S mit keres a bécs keblében,
 A hol eddig nem jött ember,
 Az ormon, mely ismeretlen
 Mint a titkot rejte tenger?
 Mit keres itt? - tan kinsekét
 Melyről gyermekmesék szólnak?
 Vagy tan magányt, a mely vigaszt
 Nyújt a búsan bánkodónak?
 Nem - Hiszen a legdrágább kincs
 Bistokában van már neki:
 Szép kedvesét a világnak
 Mindenevel sem eseréi.
 Szon ezés, melytől keble
 Szorúl, dagad szüntelen.
 Azon ezés nem kir vigaszt
 Az: a boldog szerelm!
 Szer, szerelme vezeti az
 Híj vadászát ezen helyre,
 Élve, keble boldogsággal,
 Höllyenettel van megtelve.
 Szerst keres elhagyott tájt,
 Szerst pihen a hegyekben,
 Hogy távol a föld rajától
 A magányban merengessen.
 Alak minden gondolatja
 S nem fest tündés képeket,

Csak nézi, és nézi és hallgat,
 Csak azt tudja, hogy szeret.
 Hazatérve, kiidök tőle:
 Hol van a vad, hol a szalmány,
 Mire vált a legjobb vadász?
 Hív csak puska csing a vállán!
 Akkor neki neheze
 Észim a felület
 Nem tudja, hogy mit beszéljen,
 Csak azt tudja, hogy szeret.
 - S hogyha ott áll kedvesemél,
 S nézi azt a szemeket,
 Csak azt tudja, csak azt érzé.
 Szászorszan, hogy szeret!

Hanem bíz' azt más is tudja,
 Tudja azt a szép leány,
 Innen van a boldog mosoly
 Páros édes ajakán...
 Sokszor ülnek egymás mellett
 S nézik a nap alkonyát
 Nem beszélnek, elmesélgnek,
 S mindannyikuk álmodtat.
 S mindannyikuk előtt csak egy
 Sugyanazon álom ragyog,
 Nem az éme, hanem a szív
 Szűli meg a gondolatot.
 - Nyenkor az ifjú vadász
 Lantja húrját pengeti,
 Hogy a dalban elmondja azt
 Mire szava nincs neki.

Sakkor olyan édes, bücső,
 Tündésszerű dal terem,
 Megszűli az édes, bücső
 Tündésszerű meselelem.

Ma is majdnem alkony után
 Tör az ifjú haza felé
 Vagyat kelt a barátság
 És ő is Maria elé.
 Csóki fogadja, szex kérdés,
 Majd kis saemshányásfélé,
 Ah, most olyan keio lett már
 Marie egész haza tére.
 De az ifjú nagyon okos,
 Felül minden nőre - csókkal,
 És az édes aggodalmat
 Megnyugtátja ilyen csókkal:

"Messe voltam, barátságom
 "Hánem mindig nálad voltam,
 "Vagyis te voltál velem,
 "Drága kincsem, mindenem.

"Ott a magas szikla orman
 "Ab mely sárkú néz most magosván,
 "Tstemek ott megkosöntem
 "Hogy te Maria, szeretés engem!

"Menj te hannis! Monrottad azt már -
 "Mosolyga így felel Maria -
 "Imádkozni én is szoktam.

„S nem megyek a hegy ormára!”

„Igazad van”-szó' az ifjú
S mind a kettő elhallgatnak,
Es e méla' édes csendben
Tan mindkétten imádkoznak.

Hol legvártabb a magány,
 Az ősz esdő oldalán
 All egy fehér ház egyedül,
 Fenyőfák állják azt körül.

Este van, de nem oly este
 Melyen a hold lágy csütye
 Szetömlök az egész tájon,
 És a magas csendes égen
 Érez villag kék fenyőben
 Réteg, ragyog haloványon. —
 Hanem olyan korom, setét,
 Mintha nem volna föld, se ég,
 Se isten, — és a pokol szörnye
 Rejtékiből elő törne,
 Hogy korlátlan vad dihében
 Az mit talál, töntre tegyen.
 Az ivolto' fergetes,
 Mintegy borsúllt szörnyeteg,
 Magát jobbra, balra vágja
 Az setétben mit sem látva.
 Majd az égen, majd a földön
 Hánykolodik hegyen, völgyön,
 Sziklabércen rohan vakon,
 Visszapattan, és a fájdalom
 Feltűzeli, — feljajdul,
 S újra vad haragra gyúl,
 Tűzet pörköl, és a szikra
 Az setét éjt átgyogja,
 És a percben, mintha égne
 Az világ nagy mindensége, —

S erre minden oly setét,
 Milyen nem volt még eddig.....
 Aztán mintha sötét találna
 A pokolnak minden átka
 Örömyü dörgése fakad,
 És a megrettent világ
 Szavassza vízhangot ad
 S minden dörg az ég alatt.....

"Isten! áldott legyen neved,
 Isten, örködj erre felett!"

"Isten! áldott legyen neved
 Isten, örködj erre felett!"
 Emigy sebeg halkan Mária
 Ablakból kitékintve
 S vendesen száll egy imádság
 A fekete sötételebe. —
 Az egyserü kis szobában
 Sárga lámpa fényénél
 Vagy egy ifjú s öreg vadász
 Amaz hallgath, ez beszél
 Micsöl beszél? — Oh hát micsöl?
 Micsöl nem is szólhatna,
 Az, ki ifjú álmatl s ég
 A vadonban aludta.
 Vadászsege, ségi monda
 Száll a komoly ajkaiól
 Elmondja, hogy mit beszéltek
 A Popuzsko ormaiól.

„ Nyen sörnyü" xivatarban
 „ Kint a milgen) most dühöng,
 „ Mikor pokol ijekete
 „ Fenn az ég is lém a föld),
 „ Akkor a vad béra öleben
 „ Kékes fehér fény ragyog,
 „ Kékes fehér csilló fényben
 „ Egy tündérlány mosolyog.
 „ — De mindentki nem látja"öt
 „ Nem látja fényalakját
 „ Nem látja azt, a kit nézni
 „ Végzetellen boldogság.
 „ Hanem a ki látja" s nézi,
 „ Azt a tündér megigéri,
 „ S miq ö ebüvönten áll
 „ Es ajkára ima száll,
 „ So szép tündér hűje, csallja
 „ S ha az ifju ravát hallja,
 „ Akkor mindent elfeled,
 „ Akkor imát nem sebeg,
 „ Akkor rohan, szél utána
 „ Vak lesz - csak a tündért látja
 „ S megsemmisül! —

„ Elvész. Soha vissza nem tér.
 „ Emigy jást már sok segeny;
 „ S furca, hogy az ellüntek közt
 „ Legtöbb volt a völegeny!"

Besélt volna még az öreg
 Soká' sokat, - ez soká'ra,
 Hanem félbe szakította
 Az öregek ugatása.
 Figgel, - s most már tisztán hallja,
 Dacára a rugó néinek,
 Hogy távoli emberhangok
 Mindig inkább közel esnek.
 Oda menve ablakához
 Töltött puskat tart kezébe,
 Hallgat, s aztán éices hangon
 Így kiált a setét jébe:
 "Ki az? Ki az? - Jó a válasz:
 - Adjátok jó emberek
 A viharból üldözteknek
 Menedéket, fekhelyt. -
 "Erre jertek!" Így felel most
 Aost öreg, is eljűk meggy,
 S utján így mormog magában:
 "Több vendégünk lesz ma, mint egy."

Nemsokára vissza is tér.
 Eltálatta, nem csak egygyel,
 Többen mondják már az uton,
 Hogy tört el a kősi tengely,
 Hogy akadtak fenn a sárban
 A legnagyobb sivatarban; -
 Hogy kisereték egy kis menhelyt,
 Mely az öreg fák alatt van.

Majd meglátták a távolban
 Egy pislogó kis csillagot. -
 Tanú csillag tiszteleg hangja
 Ezen semény esőt adott,
 S nem csaldottak, jól vezette
 Öket a föld csillaga,
 Hisz egy földi menyország most
 Ezen meleg kis szoba.

És belép a három vendég,
 Élöl egy nő feketében,
 Arca fehér, ajka bagyadt
 Pánat ül tekintetében.
 Szeme mesze, szája vettelen.
 Csillagotalan, - éjélet.
 Mintha minden szikra és könny
 Elhalt volna benne ség.

A másik két asott vendég
 Nem oly fontos egyéniség
 - Öreg kocsi, ifjú lány, -
 A szép asszony kísérete
 Ott áll farok, dideregve
 Ünneimnek oldalán.
 És a míg az ünnö hallgat
 É kettő csak szől is jaggat,
 Hisz eleget hallgatótt
 Mindkettő nagy tildelmibe,
 Nem arda ha mostan sège
 A biztonság esőt adott.

A kis család sűrű, forog,
 Késül lecs, puha ággy,
 Hogy a vendég esőbülc
 Föltte el az éjszakát.
 És a menyő vacsoránál
 Megesed a nagyok ájsza,
 Elmondják, hogy az utazás
 A halvány nő ösvénye. -
 Oly vidáman társalognak
 A terített asztal körül,
 Egyikük sem veszi észre,
 Hogy az idő miként repül,
 Hogy a vihar ség kiaplott,
 Hogy a holdnak szende fénye,
 Mint a béke hírdetője
 Mosolyog a szén vidékre.
 De a kiáltt félelemnek
 Utoda a bágyadtság,
 Segy pár ártózás után
 Múdni tér a társaság. -
 - Lám, az ifjú szerelmes párt
 É váratlan látogatás
 Majdnem, hogy megkísérelte,
 Elmaradt az ábrándozás!
 S nézhet-e a halvány hold
 Alkotó szülő világa
 Azon szende, azon méla
 Társaság a világra,
 Anélkül, hogy szerelmes ^{szer}
 Csordulásig megteljen,

A nélkül, hogy szerelmes jár
 Amadova mesengjen?
 Nerr. — Szaz ifju kedvesivel
 Leül a kis háza elé,
 Az hol öket az éjélt hold
 Mair' annyiát meglese?
 Szaz kis eddig alig beszélt
 Most sem szól, csak dall' sebes,
 S Maria mely szemébe nézve
 Hallan' zeng egy énekét:

"Nézelek, nézelek mentem,
 S mit látok szememben?
 "Boldogságot
 "Menyasszágot
 "Íst, hogy szeretsz engem.

"Mi volna az élet
 "Ha nem nézhetnélk?
 "Üres kamor
 "Hidgy nyomor
 "Bocsásd meg, ha nézelek.

"Es azt is engeddd meg,
 "Hogy ides dall' zengjétk
 "Es e dalban.
 "Hogy elmondjam
 "Mennyire szeretlek!"

Csók jutalma nagy dalának,
 De az bucsúcsók is mindjárt,
 Abest megjött Maria nagyon
 Ha az idő nőnyen eljárt.
 S most az ifjú fegyveréssel,
 S hangszereivel kezében,
 Uttrak, indúl, lassan ballag
 Az erdőnek mélyében.

A fehér ház emeletén
 Tárt ablakban pihenve,
 A halvány nő igaztalan
 Az emelget meglete.
 Soká nem a néma ijbe,
 S aztán ily ismét sebec:
 "Hym boldog meg nem voltam
 De ily boldog meg leszek!"

Azon halvány asszony, kit a vihar hozott,
 A ki egész este szívvelten hallgatott,
 S a ki éjjel aztán sóhajtott búsan hangon
 Valeria grófnő volt, a legnebb asszony.
 - Szép volt mint a hajnal. - Ha tükörbe nézett
 Önmagát látva, edes gyönyört érzett,
 És árnyék soká azon bíbor ajkát,
 A mely olyan büszkén boldogan mosolygott.

Nézte azt a szemét, mely önmagát nézte,
 Látta azt a búbájt is megvált igéve.
 Nézte a hófehér lilicom homlokát
 Nézte az éjszétet hollófűst-hajzatot,
 Látta fehér keblét, a nobor alakot
 S kiáltó rezgő hangon susogta: "Szép vagyok!"
 Szép is volt. Szépségét imádta, szerette,
 S hogy a szépség muló, akasva feledte.

Egykor öreg fejje emigy beszélt hozzá:
 "Mert nem változhatól át másványkóborra,
 Hogy az idő sohse rontson e szépségen."
 - Szegény nem tudta, hogy másvány neje ségen
 Nem ragyogta be még be szívét az arany nap,
 Melynek melegétől virágozok fakadnak,
 Melynek varázsától csak álom terem. -
 Nem lakott szívében soha még szerelem.

A sors kártyáján a szereget adta,
 Samari a szere, de ő azt nem tudta.
 Hűdegen mondta az ottainál az igen-t,
 Nem iserte ő azt, nem tudta mit jelent.
 Két év lefolytával fejét eltemette,
 Zokogott, hiszen őt, a szent apját szeretle
 Elbűsösött tőle, mint egy arva gyermek.
 S hirtelen öröggé ~~fatyol~~ setét fatyol lengett.

S ott maradt egyedül a setét kastélyban,
 Ott a hol nappal is csendes, néma éj van. —
 Majd a múlt' idő elhozza a vigaszt,
 S elmosta ajkáról az öröggé panaszt.
 Az idő az gyógyít, de az egyedüllet
 Barátos gondolatokkal töltötte el kéklet,
 És egy gonosz szellem soha el nem hagyta,
 Egyedül társá, folyton azt susogta:

" Zokogj, ifjú örege, hullas gyöngy kősműket,
 Gyászold a sívet mely soha sem szeretett.
 Gyászold az életet a mely örömtelen,
 Gyászolj, mert nem tudod, hágyamra a szerelem.
 — Öreg vagy örege, síjji, szeretni van jogod,
 Sohasem szeretél, gyászolj hát is zokogj! —
 A magány, unalom, és e gonosz szellem
 Szerelemi szomját szült a üres kebelben.

Azon holdszáraz, azon méla este,
 Melyben Valeria a boldog párt lété,
 Azon éjéskelto, varázsműtő éjjel
 Felcölle szivét lazias szenvedélyvel
 Szokogott: Nagy Isten, láttam boldogságot,
 S újra csak azt ízeim, hogy életem átok,
 S újra azt írhajta szenvedő kebelem:
 Szeretni akarok boldogan, melegen!

S aztán a tükörbe nézett büszkén soká'
 Fogok még szeretni! - Lazasan susogá.
 S az éjjel álmodott bűvös álomképet,
 Hogy elötte zengő dalnok hajtott terdet,
 Hogy merengőn, lágyan szerelmesen dalolt,
 Hogy ő dalnoknak kebelére hajlott.
 S körübe lebegtek kicsinyke angyalok
 S minden rózsaszínű pompában ragyogott.

Lás' is beteg esőtlenség,
 Ha ingatott kéjrelet
 Pender, semes szülöttei
 Lerték meg az özvegyet.
 Puhá igyba kémszeritek
 A halovány idegent,
 És lett gondja, dolga most a
 Kis családunk sátabent.
 Maria mindig ott időzött
 A szép asszony ágyánál,
 Leste, hogy a faszatt asasa
 Emphé mosoly mikor száll?
 Ede apja gyógyfűvekkel
 Erős italt fossal fel, -
 Hisz nincs fűse az esdőnek!
 A melyet ő nem ismer!

Felidült a legkebb asszony,
 Ott jihen a karszéken,
 Magas fátmak árnya alatt
 A kis család körében. -
 Néki olyan nagy öröme
 Olyan üdülés volt,
 Ha az ifjú vadász ott lemm
 Alkony felé dallt dalolt.
 Akkor tudott mosolyogni,
 Akkor szeme csillogott,

Arcom egy eltört szőcsa
Hajnalkisja ragyogott.

Midon halat, kőzetet
Mondott a szép asszony
Kerte őt a kis család, hogy
Ne menjen meg hogy maradjon?
Valeria kőzönte át,
És Mariának átadott
Egy nyakláncot, a melyben szűz
Excessimű gyöngy ragyogott.
Volt öröm és ajándékon
Cromitól is a lány,
Kerte őt Valeria's gyenge
Gyngyosoly illt ajákan.
"Bokó lány, egy nyakláncot
"Csül mint egy üstelen,
"Bokó gyermek, minék nekied
"Alkhor meg a szecsem!"

Műlt az idő, sa szép asszony
Minden este hallgatta
Az inekest, kinek dala
Abrandokba ringatta.

Alkony volt és napsugárban
Tündött lepke és virág,

Ez bellette az beniosta
 A mámoros illatát;
 Szello' bevitt' árnyas lombbal,
 Árnyas lomb a madárral,
 I mind e bevid' ides dal volt
 Telve boldog fohással.
 Szelmes a nap sugara,
 Szelmes a kis virág,
 És szelmes madárkát rejt
 A szelmes lombos ág.
 Erdő, mező elárattott
 Mámorító illatot,
 És az a kis bellette,
 Az, szelmeset nyomarott.

Valeria a regényes
 Erdő mélen üldögél,
 Arra megy az ifjú vadász
 S a szép arany így beszél:
 "Egyen jöhet találkozom,
 "Van hozzád egy kérésom:
 "Vess engem azon helyre,
 "Mely legnebb a vidéken,
 "Vess árnyas lombok alá,
 "Ahol legnebb a beretk,
 "Hol labrik a gondolat
 "S felébred a képelet!

Szerettem az ily vidéket,
 S ilyenkor azt képelem,
 Hogy a tündérszép beszében
 Született a meselem!
 Szerettem, ha akkor még
 Hallhatok egy enyhe dalt
 Szerettem, ha a mit énnek
 Elmondja egy zengő lant.
 — Kísérj el, is dalolj ifjú
 Oly mesémi énekkel,
 A melyekben kitéheled
 Egész forró lelkedet.

Sokat beszélt egy a nép'né,
 És az ifjú hallgatott,
 Nem mert a mesebe menni,
 Szemlesítve ballagott. —
 Felétek a dombtetőre
 S néztek a nap alkonyát,
 És az ifjú dalolt ugyan,
 De nem hallta már dalát!
 Dalolt halkán, gémesüen,
 Énekére nem figyelt
 Nem hallotta, hogy a hangja
 Remegett, míg énekelt.
 — Egyszer félve feltérintett
 S látta a mély szemeket,

A hol varais langja' igett.
 Shangja' ekkor elskedd.
 Sönkemytlen, mintha wömyü
 Nagy venélyben forogna,
 S Istent' hívna' segítségül:
 Mária' nevét susogta.

Ezt a szej' nö' nem hallhatta,
 Mert mosolygva így beszélt:
 "Oh! mily szejen zeng dalodban
 "Szerelm is szenvedély!"

Az ifjú több napig kerülte
 Valeriat és est után,
 Kerülte őt és önmagán
 Exorner is barankodott,
 Hogy azt meg mindig nem feledte,
 És mit talán csak álmodott,
 S valóra hitte képráclétje.

Marianát oroborát ült
 Szemébe néve untalan,
 Mikép egy ottárkép felé
 Tekint az ember istálan,
 Ha oman várja az esőt,
 Mely a vészelyben csüggedőt
 É chagyni kére. —

Marianát nem szolt ő egy áva esőt
 - Miért beszélje el mi álma volt? —
 Az istálan kény meg Ahissin
 Mit himni önmagának sem lehet. —
 Ekép körsenkedett is észrevette,
 Hogy szívnyugalma régen elveinett.
 Ággódova azt híve, hogy Maria tán
 Gyanyja azt, hogy neki titka van. —
 És feltt a kérdőre szemektől,
 És feltt, hogy Maria lesa majd nyugtalan.
 S azért a vad magányt kereste fel,

Hogy meg ne hássa arcan) semhísem
 Fittát, - de ott Valéria arca
 Lengett elte mindig, süntelen.

Senk itl, sem ott, nyugalma nincs sehol
 De hogy már miét ne volna ő nyugodt?
 Haun övé Maxis meselme,
 Sa kisítés, - ah, az boldog dolog! -
 Midőn emigy beszélték gondolatjai,
 Ő megbehittén, majdan boldogan
 Tekint körül is álmaid felejté, -
 Sime a százados fák árnyában
 Elotte áll a settegett alak.
 Mosolyg, oly csábító mosolygal,
 Hogy megbinudox' áll a gondolat.
 - Az ifjú nézi őt is nem remeg,
 Csak tündört lát is nem kisítetel, -
 És nézi őt panasztalan s'hajjal!

A szép asszony mosolygva szól:
 "Im vigre megtaláltam őt,
 " Kisöl már azt hívem, hogy elcsúszott,
 " Hogy elnyel' az erdő s' ringeteg,
 " Kova ő medvét s' dall' kesuni jött.
 " Vagy azt hívem, hogy s'ég elköltözött
 " Egy szép vidékre, hol
 " Több dal s' virág terem,

„Tovább a veszem,
 „Ková' elvándorol
 „Az ifjú kikapcsol
 „Ha ifjú siva veset!"

Elkép' beállt, s válassza várt, de mert
 Az ifjú nézte' őt is nem felelt;
 Valera egy beállt tovább:
 „Es láid' en ismerék
 „Hgy mámosos helyet,
 „Hol esdős biva öleber,
 „Mosolygó völgy közepén
 „Terül egy oly berék,
 „Hogy alomkép' sebbnem lehet. -
 „Erők az alkony ott, es rózsafény
 „Pragyog, mosolyg a hétérsínű merén,
 „Hol megpihen a zengő esti szél.
 „Ha eláradt a lombos hegytetőn.
 „Az illatos beréknek oldalán
 „A zöld halom bokros magaslátán
 „Setéten áll egy vasi lak,
 „Setéten búr, de nem mogorván,
 „Csak az idő hatalmas folytan
 „Lettek setétek e falak.
 „S a búske kastély ősi udvarán
 „Oly szép az élet es olyan vidám,
 „Mikép' egy hosszú boldog pillanat!"

„ Sa várnak ifjú asszonya
 „ Prájongni tud az énekeit
 „ Medőn a lantos lány dala
 „ A sírhez szólni, málnivest!

„ Ha megjárja hétézer hét hegyet
 „ A napkelet irányban,
 „ E régi vidéket meglátod,
 „ Sa várnak asszonyában
 „ Megismerem engemet!

„ Az ifjú halhán kísérei:
 „ Miért mondod te ezt nekem?
 „ Valeria nevetve szól:
 „ „Hát önmagamtól is csak kísérem:
 „ Miért? - Hűven síved szeret,
 „ Te innen el már nem mehetsz
 „ Te itt dalol és lány éneket,
 „ Hűven te itt szeretsz!
 „ - O gyermek volt, s te is gyermek valál
 „ És egy ült jätöztök,
 „ És látva anyhe holdsugarát
 „ Síved már romjazott.
 „ Megszoktad őt is azt hűven
 „ Hogy őt imádva szereted,
 „ Oh balga gyermekes síved!

" Itte, gyermek ifjú azt hiszed
 " Hogy ez a siva veselme tán,
 " Hogy ifjú siva mást nem kíván
 " Mint ártatlan angyeliet? !
 " Óh átkozd a teremtést!
 " Mert sived nem tanulja meg
 " A kéjt, a melytől megszered,
 " A kint, a melytől feldobog,
 " Örül, kesereg, ujong, szokog! -
 " - Hanem elég, te ily azerit
 " Nem késsz veselmeit, sem babit
 " És hidd tovább is, hogy azerit
 " Egy jászotarrat egy gyereket!

" A szép nő így beszél is felkacag,
 " Szaz ifjú ajkán égő nő fakad:
 " Kacragj, neves és gúnyolódj
 " Kedved azerint,
 " S aztán, ha jobbnak gondolod,
 " Próbáld megint!
 " Mondd el, hogy van egy szép beseit,
 " S neves, hogy méit vagyok gyereket.
 " Neves ha jobbnak gondolod,
 " Kacragj, neves és gúnyolódj,
 " Azt elűöm, - de egyet kössekön,
 " Oh, hogy réam ne nézz.
 " Ne nézz réam! Szemedtől feltekien
 " Szívem halálba vess.

" Oh szívem feldobog, ijong, kacsag,
" Sa könnyű fájdalomtól megrakad!

Sikra ég a szűz asszonyok szemében
Kéjmosoly idő lángtekintetében
És így felel: "Hát mondd ki azt a szót,
" Hát mondd ki azt a mámoskegyházot,
" Hát mondd ki, hogy; szereta!
" Hadd mondjam meg, hogy megrakad
" Szívem, ha nem szereta!
" Szerettek, nincs számam egyék,
" Szerettek nemzedékesen
" Felel: egy szót, - az oly eleg, -
" Szerettek - mondd nekem!

Az ifjú elfedi szemét
És aztán felkiált: "Ekkepp!
" Szerettek-e? Nem én, soha!"
" Puska felel: "Ah, ostoba!" -
És e savakra néz kacra,
De már az ifjú mit se hall,
Nanem sohan lihegve,
- Máriának megpihenve
Nem szól, csakis fohászt lehel,
Példá tekint s letérdel.

És ez nap éjszakai
Az ártatlan leány
Eloszot könnyezett
Eloszot szenvedett.....

Másnap reggel a nép aszony
 Elbúsított, távozott
 És Maria a búcsúadásnál
 Könyezett, de hallgatott.
 Miért sít? Nagy fájt az neki?
 Jan a válas sült könyet?
 Nem tudja, de könyen sít
 Aggodalom tölté keblét.
 Sít is aitan, még tovább is
 Olyan nagyon fájt az neki
 Hogy kedves sötétlen, bú,
 Halvány, sósal nem a segí.
 S hogy kezele daccára is
 Felmegy a vad kopasz kőre,
 Pedig azt, hogy ne menjen fel,
 Könyek között keste tőle!

És az ifjú szenvedett, mert
 Érezte, hogy boldogtalan,
 Érezte, hogy keblében
 Egy hő sugynak fohása van.
 És ha látta Maria könnyét
 Azt a tiszta gyöngyöt nézve,
 Érezte, hogy ő nagyon bűnös
 (Bűnös, a ki megigaztá).

Egyszer éjjel útnak indult
 A "Koparkő" ormára.
 Vele együtt vit el oda
 A nap első sugára.
 Aranyos felhők égtek
 Az ébredő nap felett,
 Minden biborfenyben úszott
 A mikor felebredett.
 Végig nézte az ifjú a
 Hegyes völgyes ségtelent
 Felsőreme most fennakad,
 Egy kis ponton elmereng.
 Nézi azon fehér házat
 Mely a völgyü távolágban
 Ugy látszik, mint egy kisinyke
 Fehér iszkő a magányban.
 Nézte soká, nézte búsán
 Míg a szép hej elmosódott,
 Talán ködös volt a reggel,
 Talán nembe könny lepődött?

Napkeletnek fordult a tó,
Félig víz a másik tőn,
A tó forró vággyal indul
Hogy hétézer hét hegyet járjon.

II.

Magas hegyek mögé ~~merül~~ a nap,
 És sórsápenyben fürdik a világ,
 Oly égi képet fest az alkonyat,
 Minőt csak egy meringó álma lát.

Amott a szűke sziklásúrokon,
 Hol a felhőknek sündes fejké van,
 Mely ködbe bújik a világ elől,
 Azon mogoró szikla is arany.
 És a mély ágazó hegyek elől,
 Csövegbe kis csüst patakok szalad,
 És a kis pataknak egyes fodrai
 Riborszies csillagnak látszanak.
 Az enyhe szellő lombán szálldogál,
 Magával hordva dall és illatot,
 Oly illatot, minőt a lomb lehel,
 Oly dall, minőt a kis madár es kőg.

Mogoróa kastély eskélyin pihen
 A legzebb arany, és mélyen tekint
 Egy ifjú lángremébe, majd pedig
 Az elmerülő napba néz megint.
 — Az ifjú ott ül ünnöje előtt
 És lantot penget bár, de nem dalol.
 Hisz nincs szája, és gondolatjai
 Ott ferni repülnek tudessármayakon!

A várnak asszonya is hallgatag,
 Kebleiöl egy puros sórsát mának,
 És bíbor ajkához emelve majd
 Melán masolygva elhajtja azt.
 A nap letűnt. Az ifjú felsőhajt
 S a szép asszonynak éjszámébe néz,
 S nem fél a remeasáristól, ah hiszen
 Oly szép az örvény, melybe sive sive!

„Eleg!” - így szól a várnak asszonya,
 Tetáll, s kézsótra nyújtja hőkészét,
 Az ifjú megragadja e kezét
 És viskafoltja türelhetetét. -
 S midőn a legzebb asszony távozott,
 Az ifjú azt a sórsát felszedi,
 S sokkal teler is meglátja, hogy
 Ott hármatlanul ragyognak körmvei.

Rézge' holdvilág caüstje
 Értott met a néma' éjen,
 Amyi villag volt a toban
 Mint a mennyi fenn az éjen.
 Tő partjánál jart az ifjú
 Míandokba merülve
 Itt caüst ej went varissát
 Kébelebe lehelve.

Ó boldog volt! — Egy égo' vágy
 Korta őt el ezen hárbon,
 Felvett, mert mi várhatja
 Azt ki boldogságot áldoz!
 Kéz volt arra, hogy megtanul
 Himondhatlan szenvedni,
 Felt, hogy szörnyen fog bünhödni:
 Nem fog tudni feledni!
 — De töredett is boldog volt,
 Ezen tündés lakta helyen,
 Megtanulta ittásolni
 S felejteti a szerelem.....
 Egész lelket odaadta
 Telen boldog életnek,
 Melyben örök, méhetetlen
 Boldogságról zeng az ének.

Tőpartjánál ül az ifjú
 Abi andokkban elmerülve
 Pengeti kis lantja húrját
 Mámorás dall' emlékeve.
 Csendes éjben száll az ének
 Hallya csillag, holdsugár,
 Hallya tánc a szép áramny, de
 Sebestyén is hallya már.

Sebestyén az öreg köpő
 A kastélynak hű barátja
 Kinek anyja is nagyapja
 Mind a hű urak szolgáta,
 Kinek egyszor, mint kis gyermek,
 Az a gondolatja jó,
 Hogy ő bizony bár mily vén lesz,
 Nagasabokra már nem nő.
 É a ki aztán töpre masadt.
 - Ura csak azt sajnálta,
 Hogy elmuitt már az udvari
 Bolondoknak világa.
 De Sebestyén azt felelte.
 Jó úsnak marára:
 Hogy ő azért mégis bolond,
 Mindereknél daccára.

És így történt, hogy Sebestyén
 Nem volt szelge, nem volt id,
 Hanem mindakettő együtt,
 Szóval, könnyen boldogult,
 Tanácst adott, vigaszt nyújtott,
 Sok minden bajt orvósolt,
 Olyan volt, mint egy a mulatból
 Visszamaradt házbólond.

Sebestyén hát meghallotta
 Dalnokkurtnak lágy dalait,
 Felkereste azt, ki dalol,
 És így tölt fel jóakkait.

Tudtam - így szól - tudtam azt,
 Finom énekel lágy panaszt,
 Szóval este, holdat leve,
 Szár békával veszemeresse,
 Megkeresem, - gondolám, -
 Síme, itt van igazán.
 - Édes leltem, hálha
 Meglep majd a nátha,
 És a legzebb asszony
 Náthafójtott hangon
 Lesz hallani kénytelen
 Mit beszél a veszedem?

Hagyjad' ides bacsikam,
 Ne saavaj ma engem,
 Hagyj egy kissé egyedül
 Hagyjad' dalomat s engnem!
 Boldogság el' keblemben,
 Szívem dallal telve
 Nincs megtiltva senkinek
 Hogy örüljön s engem!

Ennyire vagy? Fégy fel akkor
 Giorgis rapkát homlokodra,
 S tökéletes bolond leszel,
 Egy szép asszony jó bolondja!
 - Jobb lesz, hogyha aludni megy,
 A hold is már sündiként
 Lágy ágyadat elkerülni
 Ny szép éjél, nagyon kár!
 Míg egy saavam volna hozzád,
 Nem jönlök, csak intelek,
 Hogy alomdís tavaszodban
 El ne felejtöd a telet,
 És az ember életében
 Tel követe a tavaszt,
 És mindent, mit szerelem szül
 A valódi megfagyást!

Két év előtt tél közepén
 Gyárba került az ősi vár
 Ablakára szállt egy éjjel
 A fekete halálmadár.

Hidgy Krista fogadta be
 A kimenveit várurát,
 Hogy aludjék örökké a
 Megfordított párs alatt.

- Sétet kastély zárt a
 Halvány szép övegyet,
 Hogy kesegjen öreg fejje
 Siffü élet felett.

Es Sebestyen mondhatatlan
 Aggódott az övegyeit
 A kinck ő sikestelen
 Anyja vigaszát berélt;
 S háttalan, a szép nő ajkán
 A masoly csak vendég lett,
 Szépen piros rózsá helyett,
 Halvány libom fehérlett.

- De Sebestyen kitukkantta
 Hogy a barát ellensége,
 Gyógyosra a morakozás
 Hogy utazék arra kiste.

Egykedvűen utrak' indiult
 A gyásoló váratt' asszony,
 Hogy az uton felejtém,
 Mosolyogni tanulhasson.
 Karantest a vár asszonya,
 Pírja sorsa' igett' arxán,
 Pannán helyett, emyhe mosoly
 Lengett' újra biborajkán.
 Holdvilágos ábrándruiló
 Estéken egy ifjú dalnok,
 Őzött márisim' daltokhárol
 Múlt emléket, hideg gondot.

És Sestyein' igen örült
 É forrón' várt' váltócsinát,
 Annalintkábe' mert az ifjút
 Megmesette' ő már másnap.
 Hanem' miher' iszavette
 Hogyan' álmatk' itt a dolgok.
 Hogy az úrnó' meseng, szeset,
 Hogy az ifjú dalnok' boldog,
 Ez ott már nem tetzeth' netki
 S megis'váltá' öreg fejet
 "Igy mormogván": Emyle' bíromy
 "Vigasztalásnak' már elég,
 "Boldogságnak' nagyon kevés,
 "Mert az asszony úri nő"

„És a szegény ifjú dalnok,
Bíróny csupán dalnok ő!”

Tebestyénnek ez a dolga
Legkönyösabb gondja volt,
Míg a dalnok is Valéria
Soha erre nem gondolt.
Hogy is gondolt volna arra
Hán mindkettő' álmódott,
Dalt sebese, fohásztugosa
Nézetek alkonyt, villagot!

Sha nimult a lant fohása
A szép asszony masolygosa
Mint egyszer egy házalomban
Pihajolt a dalnokra,
Shossai édes hallgatásban
Álmódott tovább a kettő',
Hán a szivben ibredő dal
Mindig álmodat teremte!

A kasszékban fáradoatlan
 Mest sirógnak, mest forógnak,
 S mind az éjjelt, mind a nappalt
 Mest áldozni a dolgoznak?

A hány a szem, a hány a kéz,
 S vagy kétannyi a vélemény,
 Fontoskodik, sürgel, bohogat
 Hjú's sün, lány is legény!

A tarmekket felsziffiárik
 A folyosót bemerelték
 Mintha minden felszerelne
 Regi kopott öltözetét.

Este fél a konyhában
 Találkozniak mindannyian,
 S ott beszélnek, mindenkinél
 Sok mondani-valója van.

S az az söt is beszédt
 Egy kérdéssel fejezik be:
 "Hogy e sörnyü sáltozásnak
 Eka sajjon mi lehetne?!"

S megcsalál a hámnak bölcse
 A megösvült tirtes szakács:
 "Nagyon komoly arca volt már"
 "Szornyunknak ez a lakás,

"Tiatal vize szinte fal közt
 "Magát nem jól éri soha,
 "Ugyan nem csak egyedül es
 "A nagy sürgös-forgás oka:

"Vajjon?" - szól a többi kőbe
 "Megmondom, hát figyeljétek!
 "Hánem aztán azt is mondom,
 "Él ne járjon a nyelvetek!

"Tudjátok, egy ifjú dalnok
 "Házunkban már régen vagyunk,
 "Fisetszótát sok estben
 "Követett már lakodalom!

"Éjnye?" - szól a többi kőbe,
 "Ézt akartam én mondani.
 "Tudtam régen, hogy na, hát hogy
 "A dologban van valami!

"Pesse, presse," - szól a vakác,
 "Most beszélni könnyű dolog,
 "De az nem jut eszetekbe,
 "Hogy én erre miért gondoltam!"

"Egy úrasznonyt majd egy zenész,
 "Te bambák, csak nem vehet el,
 "Nem elég az időösséghez,
 "Ha egy ifjú jól énekel!"

"Alkhor hogy lesz hát esküvő?^o
 "- Szól a többi saját táva,
 "Ez a sejtély a dologban,
 "De már fejem kitukmálta!"

"Alig hiszem, hogy tévedek
 "Amidőn azt gondoltam,
 "Hogy a dalnokruha alatt
 "Legalább egy nagy vagyon.

"Aruban jött a hához,
 "Tém, hogy körülkutathasson,
 "S megtudta, hogy önzetlenül
 "Tud szeretni a szép asszony.

„ Alighanem egy népr este,
 „ Megmondotta, hogy ki ő,
 „ S megvallotta, hogy szerelmes,
 „ - Így lesz tehát esküvő.

„ Többet tudok emél sokkal -
 „ Sebestyén most így ság közbe
 „: A beszédet végig hallá
 „ Az ajtóban elrejtőve:}

„ A dalnok nem gróf, nem herceg,
 „ Hanem ő egy atöltözött
 „ Tündér király, is wák azait
 „ Jár a földön, ember között,

„ Hogy a legeslegokosabb embert
 „ Embert itt lemm megtalálja
 „ S elsiyye őt tanácsosnak
 „ Csuda tündérországába

„ És a legeslegokosabb
 „ Te vagy köztünk, nakkis mester,
 „ Aki ilyen dajka mesét
 „ Elmesélni, nem is restel!

Lebetyen most igy mar megott:
" Boszankodom ily beszedem
" Meg a neje is errol feveg
" Ez sok gondot okoz nekem.

A legzebb anyom boldog még se volt,
 Habár szívemk vágya teljesült,
 Szerette őt a dalnok sejtelen,
 É sziében égi hajnalpír derült.

- De van egy gyilkosmígü környeteg,
 Képe bár oly széld: a megsértés,
 É a női szívemk még egy ördögé
 Ez a szeszély, - és az unathozás
 É kettős semmek undok gyermeke.....

A legzebb anyom arra ébrédé,
 Hogy benn lakik sziében e család,
 Hogy szabotta álmait a vágy,
 Á mindig új után ébrándozó,
 Á változékonyságot sromjazó. -

É a szív, mely oly soká inas sala,
 Érisztelen is elhagyóthan élt,
 Most kettős szenvedélylyel lángola
 Á egyszer már megismert éleket. -

- É a dalnok, ah aggódot még remény
 Mert látni selté mind e változást,
 É egyszer esüggedes, máskor remény
 Adott ajkanak forró mely fohásat.

A vin kastélyban új élet pezseg,
 Környekről ösmergült sendegreség
 Utotte fel ott vidám táborát,
 Hallatta ott öröme zajos navát;
 És a vadászatokra gyűlt tömeg
 A meghívást akkora hálálta meg,
 Hogy sörömmel nem tudta kedvelni mulat.
 - A házi gazda ily jutalma nagy. -
 - Jó kedvű volt a vésnök asszonya
 S oly szép, mint eddig nem volt tan sóha,
 Szólt róla mind, de egy itéletet:
 Hogy Isten angyala szebb nem lehet,
 S vadon tündére, méla habléány
 A hájos asszonynak testvéri tán. -
 Csak egy nem szól a sendegék közül
 Midőn a többi igyen lelkesül.
 Hacsak már mindent elmondotta ő,
 De nem félőssel, vidám asatolon
 Nem hallá őt, csak a tündéri nő
 Egy méla, enyhe, csendes alkonyon!
 - A férfiak közül legdelécegebb,
 Vaxul gróf, pár nap óta méla lett.

Midőn vadászatot ebéd kövött
 Az étvágy nagy, a sörj tan még nagyobb,
 De legnagyobb bizony a nőzőn,
 Főleg, midőn mindenki jól lakott.

És bő volt neki azon helyen,
 Hol a kopó elerte a vadat,
 És mindenik a legcsifább uton
 Leges legcsillámgyorsabban haladt,
 S mert a vita emigy hosszas lehen.
 S taninat senki sem ajánlkozott.
 Majd más vadászatokra jö a sor,
 Melyek felett az is csudálkozott,
 Ki tudja jól, hogy mind hazudós van,
 És az elbeszélő önmaga!
 S ha mindenik elamul s felkiált,
 "Így beszél: Most jö csak a jövö!"
 S alig hogy végére törtinétét,
 Beszélni más esetről más siet,
 Fénylő szem és két sebes kéz:
 Füllenteni hiszen segitenek.
 A férfiaknak ily beszédre
 A népnem olykor így felel: "Fajjon!"
 "Bizony!" kiált búsán a férfi,
 "Mésis talán, de mégis úgy vagyon!"

Csak kettő nem figyel s nem ostarok
 A társalgásban és a szó keszen,
 Csak kettő nem beszél ily hangosan,
 Hanem susog az asztalnak fejen.
 Az egyik ott: a sáznak asszonya,
 Balján ül a legdelégesebb lovag,

S jobban egy kopraos, mütke, jó öreg,
 Tit már az alom Kasza tartogat.
 A legzebb asszony hallgat is mosolyg,
 Tán jól esik azt néki hallani,
 Mit ösrinten beszél Paul lovag,
 Mit ösrinten lehet csak mondani .....

A nagy teremtek egyik oldalán,
 Hol az esküvő nyitó fülke van,
 A dabnok is Sebestyen-bátya áll,
 Előszegető néman, szótalan.
 Egy jóllakott vendég körütekint
 Ezen soroston tévedex szemé,
 Gyönyörű mosolyg, is kihalgatoa tart
 Arany korral teli pohárt kéze,
 Szól: Hallod-e komám Sebestyen,
 Beszélj, mi bü fötött törsenkedel?
 En azt hisém, hogy éia forrasa vagy.
 T jó kedó bölsője, feixke e kibel! -
 No lám, mogorva vagy, te, son bolond,
 Es sajtad már nevetni nem lehet!
 De jér! Egy úr fog felvidítani,
 Mutattató e felesétt merer!

"Katalmas bár ez úri hegy nagyon,"
 "Egy szó! Sebestyen gyönyörű salassul,
 "De rossz kedveem csak dupplan éresem,
 "Ha az unathozással járosul."

„ És gondot üző ötleted pedig
 „ Mulattató neked ha talán
 „ De tréfádon csakis ásitni fog,
 „ És nem nevetni e komor jófám!

„ Epp' jö, hogy csak bolond vagy, szól az úr,
 „ Szívát veresse festi a harag,
 „ És mérge csak nagyobb, mert látja, hogy
 „ A társaság mily józann' kacsag.
 „ De nem szeretle azt még senki sem,
 „ Hogy önmagát soká' nevesse más,
 „ És azt az úr' más dologra ter,
 „ — Talán sikest arat e csellogás,
 „ És így beszél: „Eleg! Meddő dolog
 „ Bolonddal úrni józan kövitat,
 „ De főleg itt, terített asztalon,
 „ „ Hol a szem szemét ragyogni lát,
 „ Ha gondolatnak árnyát ad a bor,
 „ „ Egy szem tüzetől szívünk lángra kap!
 „ „ Szélünk álmodni vagy, s az ének az
 „ „ Mely megmúli a tündér álmodhat.
 „ „ Dalolj nekünk, ábiándozó zenén
 „ „ Dalolj, segély meserengő éneket!
 „ „ Szívhangra hél az ifjúnak sava,
 „ „ Dalolj, segély!” szól a vendégsereg.

„ Felcszen e sava a zenén,
 „ „ S a néma lantra száll tekintete,

Nely hallgat mint a víz, - a jobb az így,
 - Mert könnyű tereintől volna cseke!
 Dalok, - így szól a legkebb asszony is,
 S a lanton átkut az ifjú keze,
 A hűs sósajt, s ezen beteg sósajt
 Az ifjú énekének kezdete.

Régen, régen, más vidéken
 Élt egy tündérszerű leány,
 Ejremében silling igett,
 No fehérlett homlokán.

Magas kastély ablakából
 Nézte a nap alkonyát,
 Melabúsan hallgatta ott
 Egy bus pártos lány dalát.

És a pártos, fű dalolt:
 Szeretek! De szerelmem
 Fajdalomtelt, keserű, most
 Nem szabad öt szeretnem!

„Miest kellett öt meglátnom,
 „Miest nem feledhetem,
 „Miest aeng oly seghetetlen
 „Fohászdusan énekem P.

"
 " Nem szeret. (S ha szeretne
 " Fájdalmam csak nőne még,
 " Rimondanom sem szabadna
 " Hő imámban, szent nevet! —

Megszakította zengő dalát
 A tündéri szép leány,
 Ott állott az ábrándozó
 Pásztorfiú oldalán.

"
 " Szólt: "Törődött a szerelmem
 " Pranggal, polixénal salakha
 " Túr-e a mie okoskodást
 " Hogyha szeret? — Nem, soha! —

"
 " A szerelmem édes álom
 " Sálomban már voltam én
 " Örömittas pásztorleány
 " Ké legényem kébelén! —

"
 " Szeretlek, szép pásztorfiú,
 " Ah, szeretlek melegen
 " Nem tudom, hogy álom-e ez, —
 " De tudom, hogy szerelmem! —

—
 " És azóta minden este
 " Sz boldog pár együtt volt,

Úgy tele az alkony óket
 Úgy a csillag, úgy a hold.....

Napok jöttek, napok múltak,
 Az idő megváltozott,
 És a pásztor szép kedvesét
 Csak hiába várta ott.

Magányosan gyászolt, dalolt,
 Bánatteli énekét,
 Könnyes szemmel reggig nézte
 A csillagos szép eget.

Hire jött, hogy mennyasszony lett
 A tündéri szép leány,
 És azóta lett az ifjú
 Azon olyan halovány.....

Mulatott a falu népe
 Lakodalmat ünnepelet
 A tő parton egy eszelős
 Nyentéken énekelt.

„Széjj el hozzá, lantom dala
 „Hirejád vissza'ót nekem, -
 „Hissz már egyszer meghódítád
 „Edes drága énekem!”

„ I ha ő nem jön, akkor mondd meg,
 „ Hogy a lant már nem zeneg,
 „ Mondd meg, hogy egy szemszédő sziv
 „ Szerelemtől megrepedt!

Felocsant a tő hulláma.....
 És az ifjú ott alant
 Nyugtát talált, - nincs dala már
 Kézben a néma lant! - -

Az inekes bevégezé dalát,
 És a lanton újra gyorsan átmenet.
 Az inek sege lett e mély fohász,
 És a lantnak minden húrja elszakadt.
 Karagra gyűl Valéria néme,
 És villám tekintetével jól talál,
 Mert halvány lett az ifjú arcán
 És mint egy szobor, oly mozdulatlan áll.

Fényes öszi sugaranyabl
 A mosolygó napsugar,
 Ragyog teljes pompájában
 Melótt a köd be száll.
 Mert azután néhez felhő
 Borítja el az eget
 Szívesen öszi meg az ég is
 Pusán hullat könnyeket.

Elmultak a fényes napok
 Távozott a társaság,
 És cloitte magával a
 Szép napoknak vig száját.
 Egyedül volt a szép asszony
 Egyedül, eláskozott,
 Régi setét idők óta
 Nem volt még így elhagyott!
 Mert ő azon este óta
 Nem akarta látni többet
 A dalnokot, kinek ajka
 Olyan mesés regét zengett,
 Bosszút forralt, és a magány
 Ezen gonon tanácsadó
 Megsugta azt, hogy miképen
 Bünhődjék a panaszkodó.

Mert így szólott, az nem volna
 Büntetésnek még elég
 Megmondani neki, hogy ő
 Másutt seregje énekét.
 Nem, ő neki semélni kell
 Édes, hegyes bocsánatot,
 Kell, hogy visszatérni lássa
 Mind az elmúlt boldog napot.
 S hogyha aztán bimbánólag
~~Bizs~~ ^{dal} ~~fel~~ ^{ad} ~~ajakán~~
 Felve barát s költeméssel,
 Urnoje majd mást kíván.
 Azt, hogy a bus sapadt dalnokk-
 Így sugja a boszú sörnye,
 Sengjén cifra s ig adomát
 S hogyha nice meg is törne!
 S akkor aztán riassza fel
 Egy agybontó gúnykacag!
 Kacagott a szép nő erre
 Hogy visszhangot vőrt a fal.

Beállott az alkonytalan
 Hideg néma ősi est,
 Oly homálylyal, mely mindenre
 Szűkbe halcsány fagyolt fest.
 Valeria melán pihen
 Puhá búrsonypramlagán.
 Sebestyén s a dalnok ott ül
 Az írónök oldalán.

Esend usalgott a tizenben
 Az elzengett dal után,
 Es e send a mesengésnek
 Nemes esendje volt talán.
 S ma az ifjú lány dala
 Olyan edes embe volt,
 Ilyen szép tán még soha
 Nem készgett, nem dalolt.
 A dalnok a szép nő arcát
 Soká melán nézte el,
 Szeme mintha azt hisdéné:
 „Asszony, miért nem könnyezel?”
 A szép asszony nem könnyezik
 Bár a lant úgy sír zokog,
 Ó részvetlen, éris telen
 Hideg gúnynyal mosolyog
 S így szól: „Unom, síró dalnok
 „Orias kebeljé dalmad,
 „ A helyett, hogy dalod úrné,
 „ Az kelti az unalmat,
 „ Unathozni nem vágyódom.
 „ Kéngj egy csiffra vig mesét
 „ A mely felett nevetgetek,
 „ Untat ez a sír beszéd!
 „ Sajnálom, de nem érdetkel
 „ Hogy egy sír mint rempedett,
 „ Es hogy addig jajszóval kelt
 „ A míg vegre megsepedt.

" Unom a bi' bágyú dalát
 " Shissem, hogy jobb dalod van,
 " Egy cinkes adomat, lásd,
 " Régióta nem hallottam.

" Sebetyén est, hallja dörmög
 " És cipősen így beszél:
 " Oh, te örök setét sejtély,
 " Oh, te asszonyi szerény,
 " Az asszonyais szerényfények! -
 " Jó, szerepet vállunk majd,
 " A dalnok síg adomat mond.
 " És én zengek embe dall.
 " Háttha szabad tan heidegenem
 " Mire való vagyok én?
 " Parancsoly s egy óra alatt
 " Száz adomat mondok én.

" De Valera nem parancsolt
 " Száz ifjú egy cinket
 " Hezd, s az élő rémhanganon már
 " Hej, kauragni lehetett.
 " Nem, nem tudok, szól az ifjú:
 " - Könyörögve halk hangon, -
 " Nem tudok, oh légy meggyelmes
 " Hagyj szép asszony, hallgatnom.
 " Dalod! - szolt a büszke asszony
 " S újra zengni kezd a lant,

Uies nehez, bis dal volt ex
 Bas fusge a sis, a hang.

" Ah nem tudok; szól a dalnokk
 És a lantot elveti
 Nem tudok és nem akarok
 Többet emigy zengen.

" Sín akarom; - szól az úrnó"

És felugrik kevélyen,
 A harag, a gúnyos öröm
 Szikrát gyújtott nemében.

A halovány ifjú erre
 Elvette hárfáját,
 És elcsengett egy bchokkás
 Nevettető adomát.

S nevetett a legnebb arany
 S neki ez oly jól esett,
 Végig nézett a bis ifjú
 Kacragott és nevetett.

Ezen kacraj visszhangot sült
 Mert az ajtófüggöny mögött,
 A szobának hátsó részén,
 Hangos és kes kacraj dörög -
 - Szétnyílik a cársonyfüggöny
 És előlép most Tarul,
 Tántorog a nevetéstől
 És maga kacrajba full.

Majd azután emigy ~~sőt~~ beszél:
 "Bocsánat, szép asszonyom,
 "Hogy ez iri mulatságod
 "Közajommal zavarom,
 "Kerem ezen dalnok-cábbal
 "Oly ügyes volt jätékod, -
 "Bocsásd meg, szép asszonyom -
 "Hogy még mindig kaczagok.

"Tetszett tehát, Varul lovag,
 "Örvendek, hogy tetszettem
 "A midőn a dalnok-írfit
 "Dalaist megbünttettem.

"Isten veled! Balga dalnok
 "Tavozz innen más vidékre
 "Kerj lantoddal más vidéken
 "Más emberek örömeire!"

A dalnok még mordulatlan
 All ott mint egy kőrobor,
 Mely szemében, élelmetes
 Akkor nagy láng honol.
 - Nem tekint a szép asszonyra,
 Vakuljon meg, mielőbb,
 Egy bucsúzó pullantással
 Még csak egyet nézve őt.

Hanem sörmü gyülölettel
 Hossan mélyen néz Várulra
 Hej! be sörmü halál esnek
 Ha seme most ölni tudna!
 Szava nincs, de sèmes beszéd
 Villámlik e lángszemeiben:
 "Tess bösnü, kiserj halál!
 "Találkozunk még mi ketten!"

Hideg esend lett a teremben,
 - Tán megisté öt Várul. -
 És a dalnok eltávozott
 Sötét nélkül, sötétlanál.

Kilepett a hevílt ifjú
 A hideg őz éjébe,
 Tűret lehell, komor arcán
 A szenvedély lángja ége.

Setét éjben, hideg éjben
 A zúgó szél szellemei
 Körülfújta, megsokanták,
 Silyenfelét zúgták neki:
 "Mit keresz, te heves ifjú,
 Az őz éj magányában
 "Mit keresz, te ego' arcú
 "Hideg szelek hazájában.
 "Bújj el, fuss el, menekülj!
 "Ninisen tavasz éjjel már
 "Ahol hőbortos embereknek
 "Pregét mond a holdbugár?
 "Itt most komoly dalok zengnek
 "Vad zenéje zord szelkeknek
 "Alkot, ritkot zokogó,
 "S az emberek nem való.
 "Távozszál el, gyorsan messze,
 "Menekülj, mert el vagy vesse!
 "Mert túlzarszod haloványra
 "Leheli az éj szele.

„Törő nyúlba lopódzik az
 „Az Örnök hideg ijjele!”

Zúgott a szél, de az ifjú
 Fenmaradvával nem törődé,
 Fél esett az éjfel neki
 S néman ült egy sikkaköré.
 Előzetten hallgató a
 Dühös szelek átkait,
 Szötte, szötte lárelméje
 Basmuteskes álmait.

Aztán újra nyugodtabb lett
 Füzere a lár gyorsan vémül,
 És ő soká ült a sikkán
 Gondolat és érzés nélkül.
 És türelmét haloványra
 Lehelte az ijjele,
 Langszivébe lopódzott az
 Örnök hideg ijjele.

Esillagtalan éjfel múlt már,
 És az ifjú életbe
 Sebességén állt s visnakióta
 Az életbe beszáde;

"Jaj sólt: „Ejnye, his barátom,
 "Már azt bizony be nem látom
 "Mit üldögélsz tetlenül
 "Hideg éjben egyedül.
 "Tudom azt, hogy távoznod kell,
 "Sített szivvel, sajjósébbel,
 "És csak azért keserelek,
 "Hogy ezt mondjam: „Isten veled!
 "De ha figyelés mást is mondok:
 "A bisulók mind bolondok - ...
 "

"Hagyj magamra" - söl a dalnok
 "Látod, mikor boldog voltam
 "Mikor álmaim aludtam
 "Csal, intel engem,
 "S nem használt ez minden -
 "És mostan, hogy megsalódtam,
 "Tanácsod és vigasztód van,
 "De nem használ ez sem
 "Hagyj egyedül engem!"

"Tusza beszéd, hanem azért
 "Nem hátrálólk meg, szívem,
 "Nem haragszom, mert fájdalmas
 "S hangulatod éstem én.
 "Hálem a ki néman szenved,
 "Ketszeresen szenved az,

„ Emyhit mindig fajdalmunkon
 „ Sokogás, a panas.
 „ Itt van lantod, pengesd húsját
 „ Sokogjon a méla dal,
 „ Kesegj, sokogj, hisz bis dalod
 „ Emyhit, gyögyit, sigantat!

De az ifjú így kiált fel:
 „ Nincs sivemnek már dala,
 „ Vidd a lantot, énekelni
 „ Nem fogok már érsoha!
 „ S aztán halkan néz a lantia
 „ És halkan így susog ajka:
 „ Lant, künös vagy, te okostad
 „ Csúcs serecsémét,
 „ Tudnál te még tovább zengni
 „ Midőn sivem megrepedt?
 „ Nem. Csak egyver utoljára
 „ Zengj, oh sivem bis imája
 „ Zengj, oh ásva lantom
 „ Sokogó, bis hangon!

„ Söhajts, söhajts bänkodó xél,
 „ Susogj, susogj, hulló level,
 „ Zörögj, zörögj lombtalan ág,
 „ Lantom zengj végső dalát!

" Volt egy asszony, sebb mint szép,
 " Olyan mint egy álomkép,
 " Volt egy forró sűrű kebel
 " Volt egy lágyan seregő lant,
 " És volt ennek, több mint esz,
 " S ittas volt a seregő hang.
 " - Egy szép nap a legnebb asszony
 " Elég - elég - nimulj lantom,
 " Szívem már ha megszed,
 " Emmi szenvedés felett,
 " Vele repedj meg, te lant!
 " Versen el a sűrű hang,
 " Sa meg meg nem szült dalok,
 " Legyen az is mind halott!"

A mint emigy bevigate
 Hattyudalát a dalnok,
 Oly erővel hajította
 Egy síklához a lantot.
 Hogy az rögtön szét darabra
 Tört össze egy pillanatban,
 S erre kitért ott az ifjú
 Szonyagos vad kacrajban.
 Majd Sebestyén felé fordult
 S így szólt hozzá: "Isten seled!"
 Hideg volt a sava, ámde
 Pillantása nagyon meleg.

És Sebestyén el-elbúsult
Mert egy egész hómia élet
Az ifjú szerlemtől
Nyén öreg, ilyen vén lett.

Az embe' álm. büvös szelleme
 A szenvedéssel jól szövetkezett,
 Mert meg nem látogatja azt soha
 Kínél a szenvedés töltőjéket.

Momtalan hervot az ifjú,
 S átszenvedett egy hosszú éjszakát,
 Szívét a fájdalom fenitette,
 S a bosszúvágy átégte agyát.
 - Eddig nem kérdesi magától,
 Hogy itja mire van? Mindegy neki,
 Hisz oly nagy a világ - s ő mindenütt
 Szemzedni fog, sehol felejteni.

A regg már' útra készen lette őt,
 Hisz oly kevésből állott mindene,
 Csakis két dolgot vitt magával el
 Az egyik sebzé, másik fegyvere.
 S a harmadik a bosszú, hol marad?
 Az bosszú, az nehéz podgyás nagyon,
 Mely viharhoz az az átkozott vidékre
 És jobban igete mint a fájdalom.

Mikön az óri nap felebrede
 És vesben úrtak mind a felleget,
 Az ifjú szállan fegyverével
 A biztos rétekhez fele siet.

Es jól számított mest Vazul lovag,
 A nagy vadász és hűneves lövő,
 A szűk tiszta reggelen, korán
 A mély erdőbe vadra lenni jó,
 S felejt tart. A fiatal vájsza őt,
 Szóllan poharat rebeget: Jó fegyverem
 Csak egy lövest, csak egy biztos lövest,
 "Bosszúmat ördöge segít nekem!"

Vazul közeli. S az ifjúkat hívve
 Szóul, dagad. De nem semmi kére
 Bosszúja nagy, hatalmas és erős,
 Segít neki a bosszú ördöge.
 Lovára késsen nyugton vájsza őt,
 S a vad karcját gondolja hallani,
 Mit nem feledtet el egyik soha,
 Mint végső hörgés semes hangjai.
 - Megjött a pillanat: Most vagy soha!
 A fiatal cselov - is - de ah mi ez!
 Tan könnyezik. Nem, nem, semmi előtt
 Egy kép ragyog, egy angyal képe ez.
 Máriának sápadt, halvány arca ez:
 Ajkán oly szenvedő mosoly derül
 Szemében, sende, mely szemében
 Vigasztalan keserűnek könnye ül.
 S tiszta könny im könnyeket teremt,
 A fiatal könnyezik, s homály dereng

Előtte bár, de tisztán ott ragyog
 A nenszedő, a halvány égi ment.

Váruil loog máj' meene mene jást
 Szaz ifjú mindig, mindig kömperett,
 Most felsiad, megfordul 's felejt,
 Felejté székeit 's hozzá' siet.

Ki tudja azt megérteni,
 Ki tudja azt felkogni,
 Mennyit tud egy bennedő lány
 Keseregni, sokogni!
 - Senki. Készen a leány sors
 Gyenge bár mint egy siság,
 Elhercad, ha nem eszi
 Napja sókját, sugarát.
 Gyenge, gyenge mint egy siság
 Tavaszban, őrömben,
 De siva's lez, kinyá edei
 Fajdalmában, keserőben.
 Tud keserűt nyomorogni
 Simlenni egy életet,
 Sőtalan' ságy sár panasszal
 De azért meg nem reped.

Szegény Maria! Mennyit szenvedtél
 Azon szörnyű seggel óta,
 A mely ötet mindenétől
 Mindenétől megsabolta.

Melyen fenn szerettem, s ő
 Búsi nélkül távoza,
 Nem lehet, hogy így távozzék
 Midőn válság szandokta.
 Nem akart hát válni tőle,
 S seményt szült e gondolat,
 Reményt, hogy ő visszater még,
 Próbál egy pár nap alatt.
 Vasta. — De ő nem tért vissza,
 S múlt az idő, bár nehezen,
 És a reményt kebeléből
 Trüvte a balsejtelem
 Gondolata oly setét s ott
 Mint a milyen rénes álma,
 Melyben balsors, vér és halál
 Iszonyatos tánczát járta.

A "Kopaszkó" rejtélyesen
 Kézett s cá homályából,
 Mintha csakis ő tudna a
 Konkrétált balsorsáról.
 A "Kopaszkó" — Szegény Mária
 Felvászorgott a sziklára
 "Rejték" és könnyek közt,
 Belé vértett fehér lába,
 S ott a csendes kötöngésben
 A gyenge lány kétségbe rogyott.

Fohant, panaszt, forró imát
 Prebegett el, sirt, sohogott.
 Késte a nagy kőmőköt,
 A tátongo mélyeket,
 Azt késte, hogy adják vissza
 Azt, a hit ő vesztett.
 Ott késte a villagokat,
 A sárga holdvilágot,
 Azt késte, hogy adják vissza
 Azt, a hit ő imádott.
 S késte Istent! - Nem jött válasz,
 A visszhangot kivéve,
 A mely mint egy gúnyos kacaj
 Szólt a barát fejébe.

Szegény Maria! Szegény Maria!
 Ujra felment az oromsa
 S most is könny és verejték közt
 Most is forró imát mondva.
 Késte a nagy síkklaszt,
 Ezt, holdat és villagot,
 Késte, hogy őt adják vissza
 Hiszen őse a halott.
 S késte Istent! Hiszen csak egy
 Egyetlen egy vágya van:
 Megcsókolni, s eltemetni,
 Hisz halottja sírtalan.

Szegény Mária! Exultans is
 Felment oda gyaksan még
 Megsiratni azt, kinek
 Szempedele a nagy ég. —

Késő óra lett. Nehéz ködült
 A magasra hegytetőre,
 Napotig ott állt a sziklán
 A közel tél hirdetője.
 És a tavas, jeges telen
 Oda jutni nem lehet.
 Ahol Mária mint egy sírnál
 Könnyekben sirt, szenvedett.

Még csak egyszer mehesen fel,
 Szegény leány azt ohajtá,
 S kiderült, szép óri nap volt
 Isten most tán meghallgata.
 Mária felment élvecsúzni
 A jövőre tavasig,
 Ha addig tán az egekben
 Telle nem találkozik.

Hosszu, hosszú buszu volt ez,
 Alkony múlt és éjjel lett,
 Holdvilágos fényes éjjel
 S Mária mindig kesergett.

Táradt volt, és kisit nemét
 Búgyadsággal himyfa be,
 S akkor gyorsan meglepte őt
 Az álomnak süllemé.

Ott feküdt ő, setét meleg
 Kendőjébe burkolva,
 Száradt arccal a halovány
 Sziklakőre hajolva.

A bimbánó fájdalom s bü
 Erőt törpít, kőnehéz,
 De a vágy az igető vágy
 Erősebb mint a szenvedés.
 Színyat ad a gondolatnak,
 Fáradt testnek új erőt.
 Éjjel nappal járt az ifjú,
 Hogy meg egyszer lássa őt.
 - Milyen út volt ezen útja
 Leírni azt oly nehéz,
 Olyan mint egy megtévesztült
 Kossú kinos szenvedés.

Hetedik nap kora reggel
 Első ismerését látta,
 Nézett hosszan, könnyes szemmel
 A "Kopaszkő" hegyes mára.
 Az ismerős öreg hegyesűs
 Oly magabiztos néz sája
 Mintha intré: Nem szabad már
 Gondolnod sem Máriára
 " Mit jössz vissza, avagy boldog
 " Akarál még lenni tán?
 " Mit remélsz még, tán szerelmet
 " A sűrű leány oldalán? "

Taisatt volt, is kisit nemet
 Bagyadtsággal himyta be,
 S' Akkor gyossan meglepte őt
 Az álomnak melleme.

Ott feküdt ő, setét meleg
 Kendőjébe burkolva,
 Szívedt arccal a halovány
 Sziklakőre hajolva.

A bűnbánó fájdalom's bü
 Erőt töspit, kőnehéz,
 De a vágy az igetű vágy
 Erőbb mint a szenvedés.
 Szívmag ad a gondolatnak,
 Tarsadt testnek új erőt.
 Éjjel nappal járt az ifjú,
 Hogy még egyszer lássa őt.
 - Milyen út volt ezen útja
 Lésni ezt oly nehéz,
 Olyan mint egy megtetsült
 Kossú kinos szenvedés.

"Hetedik nap kora reggel
 Első ismerőjét látta,
 Nézett hátra, könnyes szemmel
 A "Kopasz" hegyormára.
 Az ismerős öreg hegyesűcs
 Oly magorosan néz rája
 Mintha intné: "Nem szabad már
 Gondolnod sem Máriára"
 "Mert jössz vissza, avagy boldog
 Akarsz még lenni tán?"
 "Mit reméltél még, tán szerelmet
 A szűz leány oldalán?"

Nem, oh, nem. Hisz nincs bosszánat,
 Hiszen szörnyen sétkerett,
 Örege azt, tudta, hogy ő
 Boldog többé nem lehet.
 Ő bimbódni test csak visza,
 Hogy még egyszer látva őt
 Teljes kesere, teljes átok
 Bűntese a sétkerőt.
 Látni őt is elrohanni,
 Hisz oly széles a világ,
 És a széles világban egy
 Kicsiny sírhant nyugtatót ad!

Besötétül s az ifjú még
 Messze volt a hegy ormatól,
 Mely lombtalan faágak közt
 Fehérlett a holdvilágtól
 - Gyenge szél fújt, a szaraz ág
 Tíjadalmasan zörg, zeseq,
 És a bigó szél szavára
 A félelmes felelet.
 Bagoly huhog, bigyó sziszeg
 Ha erdőnek sémé neset,
 És az ifjú megéste mind
 És rejtélyes beszédet.
 - Megéste, mert róla róbnak
 Mert horraja beszélnek,

Megátkozák, megsajnálják
 Fikaragják a sémek.

Most kitér az idő mélyből
 Elémül a vad sene
 Előtte a sünde holdnak
 Füstös, sündes éjjel.

Teljesült a hegytetőre,
 Meghatottan letérdel,
 Foszó imát mond, s beségri
 A legszentebb nevével.

Most meglátja őtet. Mariát!
 Hanem, hogy mit érezett,
 Azt nem mondja emberisével,
 Nem festi le képzélet.....

Mária csend, saját káos
 Sikoly, fohász, mosoly lebben,
 Azt hiszi, hogy álmodik még,
 Vagy hogy férfi van az égben.
 Azt hiszi, de éri, tudja,
 Hogy kebleben mennyország van,
 Felémülnek mind a ketten
 Foszó, boldog zokogásban.